

LAGERE INKOMENS VARKENS- EN LEGHENNENHOUDERS*Arjan Wisman*

De uitbraak van Mond- en Klauwzeer in het voorjaar van 2001 was van grote invloed op de varkenshouderij. Door het vervoersverbod raakten de stallen overbevolkt. Er kwam onderbezetting bij de slachterijen en afzetmarkten gingen verloren. Tijdelijke huisvesting van varkens in noodvoorzieningen en een opkoopregeling voor te zware varkens waren nodig met het oog op het welzijn. Nadat de vervoersverboden waren opgeheven duurde het nog enige tijd voordat de grote aantallen zware biggen en vleesvarkens waren afgeleverd. Het voorjaar van 2001 was aanvankelijk begonnen met gunstige opbrengstprijzen in de EU. Door de tijdelijke maatregelen in de MKZ-periode konden de Nederlandse varkenshouders niet blijvend profiteren van de gunstige opbrengstprijzen. Op het moment dat de Nederlandse varkenssector weer op afzetmarkt kwam, waren de opbrengstprijzen in de EU alweer gedaald door de lagere consumptie.

Zeugenhouderij

Mede door de lagere biggenprijzen (-6%) zijn de bedrijfsresultaten in de zeugenhouderij in 2001/02 sterk teruggelopen (tabel 1). De voerprijzen vielen juist 6% hoger uit dan voorgaand jaar, door prijsstijging van tapioca en het EU-verbod op het verwerken van diermeel in mengvoeders. Ook zijn de kosten van mestafzet en Minasheffing opnieuw gestegen. De fosfaatheffing per kg overschot verdubbelde met ingang van januari 2000 en de prijs per afgezette ton mest steeg sterk. De arbeidsopbrengst is uiteindelijk 90 euro lager uitgekomen op 75 euro per zeug per jaar.

Voor de fokvarkensbedrijven betekent een en ander dat het gezinsinkomen uit bedrijf in 2001/02 is gedaald tot 12.000 euro per ondernemer (tabel 2). Bij dat gezinsinkomen wordt per bedrijf 10.000 euro ontspaard. Van de laatste vier jaren realiseerden de fokvarkensbedrijven alleen in 2000/01 besparingen. Hun vermogenspositie is daardoor behoorlijk aangetast.

<i>Tabel 1 Arbeidsopbrengst (in euro) van enkele takken in de intensieve veehouderij</i>				
	Zeugen (per zeug per jaar)	Vleesvarkens (per dier per jaar)	Leghennen (per leghen per jaar)	Vleeskuikens (per 1.000 kg afgel. gew.)
1998/99	-209	-28	-0,29	16
1999/00	18	-9	0,54	-2
2000/01	165	40	2,20	39
2001/02 (r)	75	-1	1,25	75
Bron: Bedrijven-Informatienet.				

Tabel 2 Bedrijfsresultaten, inkomen en besparingen op varkens- en pluimveebedrijven

	Fok- varkens- bedrijven	Vlees- varkens- bedrijven	Gesloten varkens- bedrijven	Leg- hennen- bedrijven	Vlees- kuiken- bedrijven
Opbrengsten-kostenverhouding					
1998/99	57	73	67	82	91
1999/00	81	79	82	91	88
2000/01	95	100	101	103	94
2001/02(r)	86	83	87	96	100
Gezinsinkomen uit bedrijf (x 1.000 euro per ondernemer)					
1998/99	-46,0	-27,2	-46,9	-7,5	7,5
1999/00	0,2	-17,1	-7,2	20,9	-13,4
2000/01	35,0	31,0	53,0	58,0	16,0
2001/02(r)	12,0	-10,0	5,0	32,0	45,0
Besparingen (x 1.000 euro per bedrijf)					
1998/99	-79,5	-46,7	-94,0	-54,4	-17,3
1999/00	-9,5	-20,1	-18,3	10,6	-37,5
2000/01	25,0	22,0	51,0	56,0	1,0
2001/02(r)	-10,0	-20,0	-18,0	10,0	38,0

Bron: Bedrijfsinformatie.nl

Vleesvarkenshouderij

Bij de vleesvarkenshouderij zijn de bedrijfsresultaten in een vrije val gekomen. In 2001/02 is de arbeidsopbrengst teruggelopen naar -1 euro per vleesvarken per jaar. Deze teruggang in 2001/02 is vooral het gevolg van een 11% lagere varkensprijs. Vleesvarkenshouders konden wel profiteren van de lagere aankooprijzen van biggen. De voerprijs is 6% gestegen door de duurder grondstoffen. De kosten van mestafzet en Minasheffing zijn in 2001/02 net als bij de zeugenhouderij verder gestegen. Daarnaast kwam de extra Diergezondheidsheffing van ruim 2 euro per afgeleverd vleesvarken die in de periode 1 mei 2001 tot en met december 2001 afgedragen moest worden aan het fonds voor de bestrijding van de MKZ. Deze heffing kwam ten laste van de opbrengstprijzen.

Bij de gespecialiseerde vleesvarkensbedrijven is in 2001/02 het gezinsinkomen uit bedrijf gemiddeld op -10.000 euro per ondernemer uitgekomen. Dat resulteert uiteindelijk in 20.000 euro ontsparingen per bedrijf. Ook de gesloten varkensbedrijven zullen in 2001/02 met een gezinsinkomen uit bedrijf van 5.000 euro per ondernemer duidelijk slechter scoren dan in het voorgaande jaar. Dit heeft ontsparingen van 18.000 euro tot gevolg.

Leghennen

Na het uitstekende jaar 2000/01 is de arbeidsopbrengst per leghen in 2001/02 bijna 1 euro per leghen per jaar lager uitgekomen. De daling van de arbeidsopbrengst werd vooral veroorzaakt door lagere eierprijzen. In de zomer van 2001 zakten de opbrengstprijzen ver terug, maar in het vierde kwartaal trokken de prijzen geleidelijk weer aan. De eierprijzen zijn op jaarbasis 5% lager geraamd. De productie van eieren in de EU is groter geworden, mede omdat de eierproductie in Italië weer op peil gekomen was na de grote uitbraak van de vogelgriep begin 2000. Ook de hogere voerprijzen drukken de resultaten.

Voor gespecialiseerde leghennenbedrijven leiden de slechtere prijsverhoudingen tot een daling van het gezinsinkomen uit bedrijf tot 32.000 euro per ondernemer. Bij dat inkomen resteert er gemiddeld 10.000 euro per bedrijf aan besparingen.

Vleeskuikens

De vleeskuikenhouders hebben een uitstekend jaar achter de rug. De arbeidsopbrengst is in 2001/02 bijna verdubbeld tot 75 euro per 1.000 kg afgeleverd gewicht ofwel 15 eurocent per opgezet kuiken. De kuikenprijzen liggen op jaarbasis ruim 7% hoger dan voorgaand jaar, terwijl de voerprijs ongeveer 3% hoger is geraamd. Ook de prijs van eendagkuikens zal 3% hoger zijn. Bij de overige kosten zijn vooral de verwarmingskosten en de mestafzetkosten toegenomen.

Het verslagjaar 2001/02 begon voor de sector veel beter dan een jaar eerder. Het aanbod van kuikenvlees in de EU werd iets kleiner, terwijl de vraag naar pluimveevlees groot was. Dat was mede het gevolg van de crises rond BSE en MKZ waardoor consumenten meer vertrouwen in pluimveevlees kregen. De EU-kuikenproductie is in de loop van 2001 echter iets toegenomen, waardoor de prijzen in het najaar omlaag gingen. Daarnaast is de invoer van licht gezouten kipfilet (met een lage invoerheffing) uit Brazilië en Thailand in de tweede helft van het jaar sterk toegenomen, waardoor de prijzen verder onder druk kwamen.

Het gezinsinkomen uit bedrijf is op de gespecialiseerde vleeskuikenbedrijven in 2001/02 met bijna 30.000 euro toegenomen tot bijna 45.000 euro per ondernemer. Bij dit inkomen besparen de vleeskuikenbedrijven in 2001/02 gemiddeld 38.000 euro per bedrijf. Het eigen vermogen, dat in voorliggende jaren een flinke knauw had gekregen, kan daardoor iets worden versterkt.

Meer informatie:

PR 1.02: *Landbouw-Economisch Bericht 2002*.